

Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej
Dział Informacyjno-Bibliograficzny i Zbiorów Regionalnych

Powstania Śląskie 1919–1921

Bielsko-Biała 2019

Zestawienie bibliograficzne *Powstania śląskie 1919–1921* opracowane przez Dział Informacyjno-Bibliograficzny i Zbiorów Regionalnych Książnicy Beskidzkiej w Bielsku-Białej, poświęcone zostało powstaniom śląskim z lat 1919–1921 w związku z podjęciem przez Sejm uchwały o ogłoszeniu roku 2019 Rokiem Powstań Śląskich. Celem tej uchwały jest uczczenie walki powstańców śląskich o przyłączenie Śląska do Polski i równocześnie wyrażenie podziękowania dla Ślązaków za ich wkład w powstanie i rozwój Polski.

Przygotowane materiały mogą służyć bibliotekarzom, nauczycielom, studentom i uczniom do pogłębienia wiedzy na temat powstań śląskich. Opracowanie powstało w oparciu o zbiory własne Książnicy Beskidzkiej, ma formę przedmiotową, w której umieszczono publikacje oraz artykuły z czasopism, odnoszące się do powstań śląskich, oraz wydarzeń organizowanych w 2019 roku dla uczczenia przypadającej rocznicy powstań śląskich. Zestawienie jest na bieżąco aktualizowane.

KSIĄŻKI:

ANUSIEWICZ Marian: *Kronika powstań śląskich : 1919–1921*. Warszawa : Książka i Wiedza, 1980

BAHLCKE Joachim: *Śląsk i Ślązacy*. Warszawa : Scholar, 2001

BENISZ Adam: *Walki o Kędzierzyn i Górę Św. Anny*. Katowice : Śląsk, 1961

BORTH Władysław: *Z walk o niepodległość na Górnym Śląsku : Plebiscyt i Powstanie w Król. Hucie*. [B.m.] : [B.w.], 1928

DĄBROWSKI Stanisław: *Polityczno-agitacyjny dramat z okresu powstań śląskich*. Opole : Instytut Śląski, 1965

DOBZYCKI Wiesław: *Powstania śląskie*. Warszawa : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1971

DUDA-KOZA Agata, PAWŁOWICZ Weronika: *Tylko z Polską... : druki ulotne z okresu powstań śląskich i plebiscytu w zbiorach Biblioteki Śląskiej*. Katowice : Biblioteka Śląska, 2008

DZIEJE Śląska. Warszawa : Wiedza Powszechna, 1955

ENCYKLOPEDIA powstań śląskich. Zesp. red. Franciszek Hawranek [i in.]. Opole : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 1982

FIC Maciej, Krzyżanowski Lech, Skrzypek Miłosz: *Poczet wybitnych powstańców śląskich*. Bielsko-Biała : Cum Laude, 2011

GADOMSKI Stanisław: *Jacyś ludzie : powstańcy śląscy w obiektywie Stanisława Gadomskiego*. Katowice : [Biblioteka Śląska], 2005

GLISZCZYŃSKI Jeremi: *Powstania Śląskie 1919, 1920, 1921*. Oprac. graf. Jan Śliwiński. Warszawa : Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, 1971

GONIEWICZ Aleksandra: *Powstania Śląskie 1919, 1920, 1921 : przewodnik po miejscowościach*. Katowice : Centrum Dziedzictwa Kulturowego Górnego Śląska, 2001

GRZEGORZEK Józef: *Pierwsze powstanie śląskie 1919 w zarysie*. Katowice : Grzegorzek Józef, 1935

GRZEGORZEK Józef: *Pierwsze powstanie śląskie 1919 w zarysie*. Katowice : Stowarzyszenie POWSTANIA ŚLASKIE 90, 2010

HAJDUK Ryszard: *Góra Św. Anny*. Warszawa : Nasza Księgarnia, 1983

INSURGENCI : opowiadania o powstaniach śląskich. Wybór i wstęp Bolesław Lubosz. Katowice : Śląsk, 1980

JAK starka swego Zeflika na powstanie wysłała : ludowe opowieści powstańcze. Oprac. Janina Hajduk-Nijakowska i Teresa Smolińska. Katowice : Śląski Instytut Naukowy, 1989

JESIONOWSKI Alfred: *Plebiscyt i powstania śląskie w polskiej literaturze pięknej*. Katowice : Instytut Śląski, 1938

JĘDRUSZCZAK Tadeusz: *Polityka Polski wobec Górnego Śląska : 1918-1922*. Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1958

JĘDRUSZCZAK Tadeusz: *Powstania śląskie : 1919,1920,1921*. Katowice : Śląsk, 1959

JĘDRUSZCZAK Tadeusz: *Powstania śląskie : 1919,1920,1921*. Katowice : Śląsk, 1972

JĘDRUSZCZAK Tadeusz: *Powstania śląskie : 1919,1920,1921*. Katowice : Śląsk, [1981]

KORFANTY Wojciech: *Wojciecha Korfantego „Marzenia i zdarzenia”*. Katowice : Śląski Instytut Naukowy, 1984

KRONIKA powstań polskich 1794–1944. [Red. Marian B. Michalik]. Warszawa : Kronika, 1994, s. 352–356, 361–363, 366–374

KRZYK Józef: *Wojna papierowa : powstania śląskie 1919–1921*. [Warszawa] : Agora, [2014]

LUDYGA-LASKOWSKI Jan: *Zarys historii trzech powstań śląskich 1919–1920–1921*. Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1973

LUDYGA-LASKOWSKI Jan: *Materiały do historii powstań G. Śląskich. T.1, 1919–1920*. Katowice : Księgarnia Polska, 1925

MALCZEWSKI Kazimierz: *Ze wspomnień śląskich*. Warszawa : Pax, 1958

MUSIOŁ Józef: *Sądy polowe w III powstaniu śląskim*. Katowice : Śląsk, 1978

NIEDERLIŃSKI Wojciech: *Szlakiem powstań śląskich*. Katowice : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1981

OSICA Janusz: *Powrót na mapę Europy*. Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1989

PACHOŃSKI Jan: *Kraków wobec powstań śląskich i plebiscytu*. Warszawa ; Kraków : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1981

PACHOŃSKI Jan: *Pomoc Krakowa dla Górnego Śląska w okresie powstań : (1919–1921)*. Wrocław [i in.] : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1981

PAJĄK Barbara, Barzyk Zofia, Dudzik Anna: *Monografia Czechowic i Dziedzic 1918-1939 Czechowice-Dziedzice* : Towarzystwo Przyjaciół Czechowic-Dziedzic, 2012

PAMIĘTNIKI powstańców śląskich. T.1. Z przedm. Wilhelma Szewczyka. Katowice : Śląsk, 1957

PAMIĘTNIKI powstańców śląskich. T.2. [Kom. red. Franciszek Szymiczek, Ryszard Hajduk]. Katowice : Śląsk, 1961

POPIOŁEK Kazimierz: *Powstania śląskie*. Kraków : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1968

POPIOŁEK Kazimierz: *Trzecie Powstanie Śląskie*. Katowice : Instytut Śląski, 1946

POPIOŁEK Kazimierz: *Trzecie Powstanie Śląskie*. Katowice : Śląsk, 1971

POWSTANIA śląskie i plebiscyt w dokumentach i pamiętnikach : wybór tekstów. Oprac. Franciszek Hawranek. Opole : Instytut Śląski, 1980

POWSTANIA śląskie : 1919, 1920, 1921. Oprac. Jeremi Gliszczyński, Wilhelm Szewczyk. Warszawa : Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, 1971

POWSTANIA śląskie : 1919, 1920, 1921. Oprac. Wilhelm Szewczyk. Katowice : Śląsk, 1961

POWSTAŃCY śląscy żołnierze wielkiej sprawy : przywódcy narodu o powstaniach śląskich. Opole : Instytut Śląski, 1976

PRZEWŁOCKI Jan: *Insurgenci i politycy*. Katowice : Śląsk, 1982

PRZEWŁOCKI Jan: *Kronika obchodów 50 rocznicy powstań śląskich*. Katowice : Śląsk, 1973

PRZEWŁOCKI Jan: *Pierwsze powstanie śląskie*. Katowice : Śląski Instytut Naukowy, 1969

PRZEWŁOCKI Jan, ZIELIŃSKI Władysław: *Ludowy charakter powstań śląskich*. Katowice : Śląski Instytut Naukowy, 1973

RACKI Henryk: *Orły na haldach : z dziejów walk o polski Śląsk*. Warszawa : Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, 1981

RĘGOROWICZ Ludwik: *Górny Śląsk w czasie plebiscytu i 3-go powstania*. [B.m.] : [b.w.], [19?]

ROCZMIEROWSKI Antoni: *Krzyżackie widmo : wspomnienia z lat 1910–1945*. Oprac. Andrzej Kozanecki. Kraków : Wydawnictwo Literackie, 1974

RYŻEWICZ Waclaw: *Trzecie powstanie śląskie 1921 : geneza i przebieg działań bojowych*. Warszawa : Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, 1977

SARATOWICZ-STOLARZEWICZOWA Janina: *Echa powstań śląskich i plebiscytu w wybranych czasopismach polsko-amerykańskich*. Warszawa : Pax, 1980

SZEFER Andrzej: *Losy powstańców śląskich w latach okupacji hitlerowskiej*. Katowice : Śląski Instytut Naukowy, 1970

SZEWczyk Wilhelm: *Powstańczy apel*. Katowice : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1981

SZYMAŃSKI Zbigniew: *Niemieckie korpusy ochotnicze na Górnym Śląsku (1918–1922)*. Opole : Nakładem własnym autora, 1969

ŚLĄSK w walce : antologia piśmiennictwa poświęconego walce ludu śląskiego w latach 1918–1945. Wybór i oprac. Stanisław Wilczek. Warszawa : Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, 1975

ŚLĄSKI kogel-mogel czyli Wybór karykatur, satyr i dowcipów politycznych oraz takich sobie głównie z okresu powstań śląskich. [Aut. wyboru] Zenon Jasiński ; [oprac. graf. Roman Docz]. Opole : Instytut Śląski, 1981

TRACIEWICZ Kazimierz: *Przez trzy ognie*. Kraków : Wydawnictwo Literackie, 1982

W DZIESIĄTĄ rocznicę III-go Powstania Śląskiego. Lwów : Korpus Kadetów Nr 1, 1931

W PIĘĆDZIESIĄTĄ rocznicę Powstań Śląskich i Plebiscytu. Pod red. Henryka Rechowicza. Katowice : Śląsk, 1971

WANATOWICZ Maria Wanda: *Historia społeczno-polityczna Górnego Śląska i Śląska Cieszyńskiego w latach 1918–1945.* Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 1994, s. 29–37

WRZOSEK Mieczysław: *Powstania śląskie 1919–1921 : zarys działań bojowych.* Warszawa : Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, 1971

WRZOSEK Mieczysław: *Trzecie powstanie śląskie 1921.* Warszawa : Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, 1969

WYGLEND A Ewa: *Bibliografia plebiscytu i powstań śląskich : wybór.* Opole : Wydawnictwo Instytutu Śląskiego, 1979

WYGLEND A Jan: *Plebiscyt i powstania śląskie.* Opole : Instytut Śląski, 1966

Z WALK o polskość Śląska 1919–1921 : praca zbiorowa. Pod red. Ignacego Pawłowskiego. Opole : Opolskie Towarzystwo Kulturalno-Oświatowe, 1974

ZANIM wybuchło III powstanie śląskie : materiały z sesji naukowych zorganizowanych w Muzeum Górnośląskim w Bytomiu w dniach 9 czerwca 1989 i 20 czerwca 1990 roku w 70. rocznicę I i II powstania śląskiego : praca zbiorowa. Pod red. Zbigniewa Kapały i Jana Przewłockiego. Bytom : Muzeum Górnośląskie, 1991

ZAWSZE wierni Ojczyźnie : powstania śląskie w dokumentach i literaturze : wystawa przygotowana przez Bibliotekę Śląską w Katowicach i Bibliotekę Narodową. Warszawa : Biblioteka Narodowa, 1971

ZIELIŃSKI Władysław: *Stosunek społeczeństwa polskiego do powstań i plebiscytu na Górnym Śląsku (1919–1921).* Katowice : Śląski Instytut Naukowy, 1968

ŹRÓDŁA do dziejów powstań śląskich. T.3/1, Styczeń – maj 1921. Pod red. Kazimierza Popiołka ; oprac. Jan Przewłocki i Władysław Zieliński ; Śląski Instytut Naukowy w Katowicach, Instytut Śląski w Opolu. Wrocław [i in.] : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1974

ARTYKUŁY Z CZASOPISM:

BĘBNIK Grzegorz: *Sily niemieckie tłumily powstańcze walki* „Dziennik Zachodni” 2019, nr 187, dod. „I Powstanie Śląskie”, s. 14

BIERNAT Arek: *„Iskry w popiele”, czyli płyta o Powstaniu Śl.* „Dziennik Zachodni” 2019, nr 189, s.4

GADACZ Grzegorz: *Ślązaków bitwa o Polskę.* „Niedziela” 2019, nr 32, dod. „Niedziela na Podbeskidziu”, s. 36-37

GARBACZ Michał, KACZMAREK Ryszard: *Licząc na wsparcie.* „Gość Niedzielny” 2019, nr 33, dod. „Czas odwagi”, s. 68

GOŁASZ Zbigniew: *Wielkopole nie opuścili braci górnośląskich.* „Dziennik Zachodni” 2019, nr 187, dod. „I Powstanie Śląskie”, s. 3

GOŁASZ Zbigniew: *Alfons Zgrzebniok – portret komendanta.* „Dziennik Zachodni” 2019, nr 187, dod. „I Powstanie Śląskie”, s. 11

GRAJEWSKI Andrzej: *Wspólnota w burzliwych czasach.* „Gość Niedzielny” 2019, nr 33, dod. „Czas odwagi”, s. 8-9

(HOS): *Powstańcza historia.* „Głos Ziemi Cieszyńskiej” 2019, nr 9, s. 8

KACZMAREK Ryszard: *Niewypowiedziana wojna polsko-niemiecka : 1919-1921.* Rozm. SEMIK Teresa. „Dziennik Zachodni” 2019, nr 187, dod. „I Powstanie Śląskie”, s. 3

KACZMAREK Ryszard: *Powstańcy śląscy z karabinami z Polski.* Rozm. Krzysztof Ogiolda. „Dziennik Zachodni” 2019, nr 109, s. 4

KACZMAREK Ryszard, LYSKO Alojzy, WOŹNICZKA Zygmunt: *Tego nie było w tradycji : Śląsk, Polska, Niemcy i powstania śląskie.* Rozm. BORÓWKA Tomasz. „Dziennik Zachodni” 2019, nr 190, s. 12

KALENDARIUM. Przygot. Zbigniew Gołasz „Dziennik Zachodni” 2019, nr 187, dod. „I Powstanie Śląskie”, s. 3, 5, 7,9, 11,13, 15.

KREŻEL Monika: *Pamiętki po powstańcach i piękne sztandary.* „Dziennik Zachodni” 2019, nr 187, dod. „I Powstanie Śląskie”, s. 15

KREŻEL Monika: *Muzeum inne niż wszystkie.* „Dziennik Zachodni” 2019, nr 187, dod. „I Powstanie Śląskie”, s. 15

KUCHARCZAK Przemysław: *Zdobyte armaty.* „Gość Niedzielny” 2019, nr 33, dod. „Czas odwagi”, s. 12-13

K.W.: *Poszli za Polskę czyli jak świętujemy 100 rocznicę wybuchu powstań śląskich.* „Niedziela” 2019, nr 32, dod. „Niedziela na Podbeskidziu”, s. 37

LIS Michał: *Pierwszy zryw.* „Gość Niedzielny” 2019, nr 33, dod. „Czas odwagi”, s. 2–4

MAPA *walk powstańczych.* „Dziennik Zachodni” 2019, nr 187, dod. „I Powstanie Śląskie”, s. 10

PAŁYS Piotr: *Nad granicą.* „Gość Niedzielny” 2019, nr 33, dod. „Czas odwagi”, s. 11

PRZEWODNIK *powstańczy. Zobacz ciekawe miejsca związane z I Powstaniem Śląskim.* „Dziennik Zachodni” 2019, nr 187, dod. „I Powstanie Śląskie”, s. 5

PRZYBYTEK Justyna: *Inauguracja obchodów 1000-lecia powstań śląskich*. „Dziennik Zachodni” 2019, nr 69, s. 4

PRZYBYTEK Justyna: *Zainaugurowano obchody 1000-lecia powstań śląskich*. „Dziennik Zachodni” 2019, nr 66, s. 1,3

ROSENBAUM Sebastian: *„Przybyli po wypłatę górniczy”*. „Gość Niedzielny” 2019, nr 33, dod. „Czas odwagi”, s. 4-6

RZYMEK Mariusz: *Dumni ze Śląska*. „Niedziela” 2019, nr 24, dod. „Niedziela na Podbeskidziu”, s. VIII

RZYMEK Mariusz: *Zryw Ślązaków*. „Niedziela” 2019, nr 10, dod. „Niedziela na Podbeskidziu”, s. VIII

SEMIK Teresa: *Powstania śląskie to nieznana wojna polsko-niemiecka?* „Dziennik Zachodni” 2019, nr 52, s. 5

SEMIK Teresa: *Powstańców śląskich, sto lat później, na nowo odkrywamy. Wśród nich dzielne kobiety Polki i marynarzy na aucie pancernym „Korfanty”* „Dziennik Zachodni” 2019, nr 185, s. 5

SMOLAK Aleksandra: *Pociągiem pojechali promować powstania śląskie*. „Dziennik Zachodni” 2019, nr 114, s. 5

SMOLAK Aleksandra: *Tak powstawał reportaż „Chłopcy w wielkim powstaniu”*. „Dziennik Zachodni” 2019, nr 190, s. 13

SUDNIK-PALUCH Monika: *Ślązaczka*. „Gość Niedzielny” 2019, nr 33, dod. „Czas odwagi”, s. 15

SZAREK Jarosław: *Ślubowali walczyć o przyłączenie Górnego Śląska do Polski*. „Dziennik Zachodni” 2019, nr 187, dod. „I Powstanie Śląskie”, s. 2

SZELONG Krzysztof: *Górnośląscy uchodźcy na Śląsku Cieszyńskim*. „Kalendarz Cieszyński” 1989, s. 47-51

SZYMCZYK Tomasz, PIEROŃCZYK Jolanta: *Tramwaj powstańczy : Niebudek jako Korfanty*. „Dziennik Zachodni” 2019, nr 189, s.3

ŚLIWA Adam: *Komendant*. „Gość Niedzielny” 2019, nr 33, dod. „Czas odwagi”, s. 10

WĘCKI Mirosław: *Niektórzy peowiaci rwali się do boju...* „Dziennik Zachodni” 2019, nr 187, dod. „I Powstanie Śląskie”, s. 9

WĘCKI Mirosław: *Nielatwy bilans*. „Gość Niedzielny” 2019, nr 33, dod. „Czas odwagi”, s. 12-13

WĘCKI Mirosław: *Przebieg I Powstania Śląskiego*. „Dziennik Zachodni” 2019, nr 187, dod. „I Powstanie Śląskie”, s. 12-13

(WK): *Powstańcze dzieje Strumienia*. „Głos Ziemi Cieszyńskiej” 1997, nr 27, s. 7

WOŹNIAK Erwin: *Powstańcze Dziedzice*. „Kalendarz Cieszyński” 2002, s. 78-83

WYDARZENIA upamiętniające 100-lecie wybuchu I Powstania Śląskiego. „Dziennik Zachodni” 2019, nr 185, s. 5

WYCINKI PRASOWE:

BOR: *Powrót do Macierzy*. „Dziennik Zachodni” 2009, nr 102, s. 20

ES: *Powstańcom i żołnierzom*. „Panorama” 1971, nr 19, s. 2

KAPAŁA Zbigniew: *Powstańcy śląscy w ruchu oporu na Górnym Śląsku*. „Zaranie Śląskie” 1981, nr 2, s. 266–289

KAZIBUT-TWÓRZ Elżbieta: *Śląska droga do Polski*. „Dziennik Zachodni” 2009, nr 102, s. 17

KNISZKA Bogusław: *Znał wartość chleba*. „Śląsk” 2009, nr 11, s. 50

NETZ Feliks: *Wierna pamięć*. „Panorama” 1976, nr 21, s. 15–16

PRZEWŁOCKI Jan: *Wokół II powstania śląskiego*. „Zaranie Śląskie” 1970, nr 2, s. 379–402

PRZEWŁOCKI Jan: *Wokół I powstania śląskiego*. „Zaranie Śląskie” 1979, nr 2, s. 231–242

PRZEWŁOCKI Jan: *Wokół politycznych problemów III powstania śląskiego*. „Zaranie Śląskie” 1981, nr 2, s. 205–218

RZEPKA Weronika: *Film na Śląsku w okresie powstań i plebiscytu (1919–1921)*. „Zaranie Śląskie” 1979, nr 2, s. 243–254

SZCZEPAŃSKI Marek: *Powstania były dramatem mieszkańców Śląska*. „Dziennik Zachodni” 2009, nr 102, 18s.

ŚMIAŁEK Małgorzata: *Sanacja śląska wobec tradycji powstańczych*. „Zaranie Śląskie” 1981, nr 2, s. 236–251

WALCZAK Jan: *Socjaliści i komuniści wobec tradycji powstań śląskich*. „Zaranie Śląskie” 1981, nr 2, s. 219–235

WILCZEK Stanisław: *Patriotyczny charakter twórczości Augustyna Świdra*. „Zaranie Śląskie” 1981, nr 2, s. 252–265

WOŹNICZKA Zygmunt, GORZELIK Jerzy: *Zryw narodowy czy wojna domowa*. Rozm. KUŹNIK Grażyna. „Dziennik Zachodni” 2009, nr 102, s. 18–19

ZASADA Marcin: *Skandaliści godzą w Śląsk*. „Dziennik Zachodni” 2009, nr 198, s. 3

ZIELIŃSKI Władysław: *Z myślą o zjednoczeniu : (Wokół Problematyki stosunku społeczeństwa Polski do powstań i plebiscytu na Górnym Śląsku)*. „Zaranie Śląskie” 1981, nr 2, s. 189–204

ZIĘTEK Jerzy: *Idea powstań śląskich urzeczywistniona*. „Panorama” 1971, nr 19, s. 3–5